

WATERLEIDINGBEDRIJVEN BEDUCHT VOOR NEGATIEVE EFFECTEN OP GRONDWATER

Pleidooi voor beleid voor koude-/warmteopslag in de bodem

Het is hoog tijd dat beleid wordt ontwikkeld om de aanleg van koude-/warmteopslagsystemen (kwo) in de bodem te reguleren. Op dit moment worden dergelijke systemen al gebruikt, terwijl de effecten op het grondwater nog onduidelijk zijn. Vooral waterleidingbedrijven zijn onzeker over de te volgen koers. Maar ook de wetgeving faalt: de Grondwaterwet, die vaak wordt aangehaald om de plaatsing van dergelijke systemen te reguleren, blijkt op dit punt niet toepasbaar. Dat bleek tijdens de bijeenkomst 'Besparen én beschermen: Energie en drinkwater in de bodem', die op 23 april in Houten plaatsvond. De organisatie lag in handen van de VEWIN, Hydron Midden-Nederland, Kiwa, IF Technology en KWA Bedrijfsadviseurs.

Koude-/warmteopslagsystemen worden gebruikt om energie middels water in de bodem op te slaan, zodat 's winters geprofipteerd kan worden van zomerwarmte en 's zomers met winterkou gekoeld kan worden. Een duurzame vorm van energie, waar de rijksoverheid in principe voorstander van is.

In de eerste presentatie stelde Guus Willemssen van IF Technology dat na een periode van uitproberen en volwassenwording de koude-/warmteopslagsystemen nu klaar zijn. De raakvlakken met drinkwaterwinning komen in die gebieden waar drinkwaterwinning plaatsvindt en plannen bestaan om een kwo-installatie te plaatsen. Tot op heden heeft dit nog geen serieuze problemen opgeleverd, hoewel de projecten onderling (de systemen beïnvloeden elkaar) goed moeten worden afgestemd. De afstemming van andere belangen via de Grondwaterwet loopt naar tevredenheid, hoewel de tijd die deze procedure kost voor snel te realiseren kleinschalige projecten te lang is, aldus Willemssen. Wel voelde hij dat (sommige) provincies een restrictief beleid voeren, dat in strijd is met de duurzaamheidsdoelstellingen van de rijksoverheid.

De tweede spreker, Johan Driessen van Vitens, was wat voorzichtiger. Hij vond dat waterleidingbedrijven alleen belang hebben bij kwo's als zij daaraan ook voordeel behalen. Gedacht kan worden aan kansen voor een betere grondwaterbescherming, een RO-beleid voor de ondergrond en eventueel

pilotprojecten om kennis op te doen. Maar Driessen stond ook stil bij de risico's die kwo's kunnen opleveren. Verandert de grondwaterstroming niet, blijft de chemische kwaliteit goed, treedt geen beacteriegroei op? Blijven de gerealiseerde installaties wel goed functioneren? Daarom pleitte hij voor pilotprojecten, die antwoorden op deze vragen moeten opleveren.

Ger Zimmerman (IPO) ging in op het bestaande wettelijke instrumentarium om kwo's te reguleren. Omdat de techniek nog in ontwikkeling is en de effecten nog niet duidelijk zijn, pleitte hij voor voorzichtigheid. De Grondwaterwet biedt voldoende mogelijkheden om te sturen, maar is lastig toepasbaar bij veel kleine projecten. De Wet Bodembeheer is hiervoor beter geschikt, meent hij, ook voor het reguleren van boringen in grondwaterbeschermingsgebieden. Zijn algemene conclusie luidde dan ook dat de regelgeving toch aangepast moet worden, dat ondergrondse infrastructuur goed gereguleerd moet worden om een chaos te voorkomen en dat monitoring van lopende en nieuwe projecten gewenst is.

Menno van Duin van het Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement kwam in Houten tot de conclusie dat nog veel vragen over kwo's moeten worden beantwoord voor beleid kan worden gemaakt. Wat zijn de risico's? Wat kunnen we doen aan die risico's? Pas als die vragen eenduidig beantwoord zijn, kan beleid worden opgesteld, aldus Van Duin.

De laatste lezing ging in op risicobeheersing. Nico van Roden (KWA Bedrijfsadviseurs) stelde dat beleid een korte levensduur heeft en vooral na een calamiteit (Enschede, Volendam) aan sterke verandering onderhevig is. Omdat de effecten en risico's van kwo's op grondwater niet voldoende bekend zijn, stelde Van Roden dat vergunningverlening nog niet mogelijk is.

Uit de afsluitende discussie werd niet duidelijk of die kennis wel of niet aanwezig is. Vooral vertegenwoordigers van waterleidingbedrijven zijn huiverig voor plaatsing van koude-/warmteopslagsystemen. De bedrijven die de systemen leveren, zeggen dat voldoende kennis bestaat over de effecten op het grondwater. Iedereen was het wel eens over de noodzaak van beleid ten aanzien van kwo's. Alleen de politiek moet nog doordrongen worden van deze noodzaak: zolang geen calamiteiten optreden, is die noodzaak niet zichtbaar. Bovendien kunnen waterleidingbedrijven als zij dat noodzakelijk achten de plaatsing van een kwo in bijvoorbeeld een grondwaterbeschermingsgebied makkelijk tegenhouden. Maar om aan de duurzaamheidsdoelstellingen te kunnen voldoen lijken kwo's noodzakelijk. De vraag is dus hoe de politiek de noodzaak van beleid kan inzien en op welk niveau: rijksoverheid, provincies of gemeenten? De bijeenkomst eindigde met een gezamenlijk initiatief om de kennis te gaan bundelen en mogelijkheden te onderzoeken tot een bestuurlijke oplossing te komen. In september wordt dan gekeken hoe ver het één en ander is gevorderd.

Koude-warmteopslag aan de Oostelijke Handelskade in Amsterdam, gerealiseerd in 2000 (foto: IF technology).

